

13^e Bijbelstudie over Galaten 5 : 1-6 – hoofdstuk 17 van ‘Tot vrijheid geroepen’, Bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen : Psalm 98 vers 1 en 2
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 5 : 1 – 6 en 1 Korinthe 10 : 23 – 33
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

We zijn toegekomen aan hoofdstuk 5 van de Galatenbrief. Vorige vergadering heeft ds. Schot het laatste gedeelte van hoofdstuk 4 met ons behandeld. Vandaag maken we een begin met hoofdstuk 5 : *staan in de vrijheid*, of zoals ds. Den Boer als titel heeft meegegeven: *op vrije voeten*. De Studiebijbel brengt het als volgt onder woorden: *‘Houdt stand! Dit gedeelte zet positief in: Christus heeft ons vrijgemaakt, letterlijk: ‘tot vrijheid bevrijd’.* In die vrijheid moeten ze *‘stand houden’* en zich niet weer een slavenjuk op laten leggen. *Wat wordt hier bedoeld met een slavenjuk? Zich laten besnijden.* In vers 4 wordt dit straks nader uitgelegd: *‘door de wet gerechtigheid verwachten’.* In het Jodendom wordt het op zich nemen van een juk als beeld graag gebruikt voor het gewillig aanvaarden van de eisen die Gods Koninkrijk aan ons leven stelt. De wet wordt dan vaak *‘het juk van het Koninkrijk’* genoemd. Maar Paulus stelt duidelijk, dat je door dat juk op je te nemen, je weer volledig in de slavernij staat, waarvan Christus ons heeft vrijgekocht. Dat het hier gaat over christenen uit de heidenen, maakt voor Paulus geen wezenlijk verschil. Zowel Joden als heidenen leefden, voor ze Christus leerden kennen, onder een bepaald juk: *de wet*, of de heidenen onder de macht van *‘de eerste beginselen van deze wereld’.* (vgl. Gal. 4 : 3 en)

Wat is eigenlijk vrijheid? Vrijheid zonder meer is: leegte. Een mens die leegte vult, loopt meteen weer de kans om slaaf te worden, slaaf van machten. Dit alles staat op gespannen voet met die vrijheid waartoe wij geroepen worden door het Woord van God: **‘Staat dan in de vrijheid waarmee Christus u vrijgemaakt heeft.’** Vers 1. Hier mag de mens helemaal zichzelf wezen, maar dan wel als een schepsel van de hoge God en om die grote God te kunnen dienen. Die mens is vrijgemaakt van de macht van de vloek van de wet, van de zonde, de dood en satan. In het Griekse woord voor de vrije betekent het niet dat hij *van nature vrij is*, maar als een *bevrijde*. De heilsdaad van God (in Christus) bevrijdt hem van de zonde en maakt hem vrij tot gerechtigheid. Christelijke vrijheid heeft altijd twee kanten. Het is vrijheid *van iets en ook vrijheid tot iets.* Maarten Luther heeft in zijn geschrift over ‘De vrijheid van een christenmens’ het volgende gezegd: *‘Een christenmens is een vrije heer van alle dingen en niemands onderdaan’ en : Een christenmens is een dienstknecht en onderworpen in alle dingen en ieders onderdaan.’*

Christus heeft aan het kruis van Golgotha die speciale vrijheid door vrijmaking van de machten die ons knechtten, overwonnen en de losprijs betaald. Ter verduidelijking een voorbeeld uit de Griekse oudheid. Een heer verkocht een slaaf aan een heidense tempel

voor een bepaald bedrag aan geld, dat aan die heer dan uit de tempelkas werd uitbetaald. Vanaf dat moment was die slaaf dus het eigendom van de God van deze tempel. Toch kon het gebeuren dat hij meteen op vrije voeten werd gesteld, als bleek, dat hij in het verleden door extra zuinig te zijn, het bedrag voor zijn loskoping bij elkaar had weten te krijgen en in de kas van de tempel had gestort. Eén is er voor hen in de weer geweest, toen zij nog slaven waren. Wie aan deze unieke vrijmaking deel heeft gekregen door de roeping van het Evangelie en het geloof in Jezus Christus, beleeft een zeer bijzondere vrijheid. Het is een gewetensvrijheid die zijn weerga niet kent. Verlost van de wet, zonde, dood en duivel, mag hij als een blij en onbekommerd kind onder ogen komen. Hij is gekocht en betaald. *Wat bindt de apostel ons op het hart in Galaten 5?*

Iemand met een lange gevangenschap, die op vrije voeten is gesteld, weet soms met zijn vrijheid geen raad, maar hij moet wel goed uitkijken, dat hij niet weer opnieuw in die toestand van vroeger terecht komt. Hij moet stevig op zijn benen blijven staan. *Vrijheid kun je ook verkwanselen.* Begeeft u zich niet zo gauw weer onder het juk der dienstbaarheid. Christenen moet telkens opnieuw gewaarschuwd worden. Wat bedoelt Paulus? De Galaten worden gewaarschuwd voor wettische infiltranten. Ds. C. den Boer noemt hen *brengrers van een voorwaardelijk Evangelie*. Hun gevoel is dat iedereen die voor het Evangelie in aanmerking wilde komen, in ieder geval besneden moet zijn. *Dit moet, en dat moet en zoveel dingen meer.* Met het gevolg dat een juk op hen gelegd wordt, dat noch hun vaders, noch wij, aldus Petrus op het apostelconvent, hebben kunnen dragen.

In vers 2a werpt Paulus het volle gewicht van zijn ambt in de strijd: *Ziet, Ik Paulus, zeg het u, Zo gij u laat besnijden, dat Christus u niet nut zal zijn. En ik betuig wederom aan eenieder mens, die zich laat besnijden, dat hij een schuldenaar is de gehele wet te doen (2b en 3).* De onruststokers willen de Galatische christenen van hun vrijheid in Christus beroven. Om een echt christen te zijn is de besnijdenis een ultimatum, een noodzaak. *Hebben zij gelijk?* De besnijdenis is een door God gegeven teken, dat toch ieder kind van God moet dragen? Een onbesneden heiden zit aan één en dezelfde avondmaalstafel met besnedenen. Waar blijft men dan, waar loopt dit op uit? *Op grensvervaging en die loopt uit op wereldgelijkvormigheid.* Deze redenring lijkt aantrekkelijk. Toch rekent Paulus met dit voorwaardelijke Evangelie grondig af. Hij liet Timotheüs, die een Joodse moeder had, rustig besnijden. Een Jood is in Christus vrij om zich te laten besnijden. Maar... een heiden is eveneens vrij in Christus om zich niet te laten besnijden. Die vrijheid moet niemand hem beroven. Dan lijkt het of een mens alleen maar door God kan worden geaccepteerd, als hij eerst aan een aantal dingen heeft voldaan. God kan toch niet tevreden gesteld worden met een enkele prestatie van de mens? Wie gerechtigheid zoekt door het geloof in Christus, verwacht het van Gods genade; wie echter door de werken van de wet iets wil bereiken, verwacht het van *eigen verdienste*. Die twee sluiten elkaar volkomen uit. Zo wordt de alomvattende betekenis van Christus' werk geloofchend. *Zo iemand is 'los van Christus'.* Wie in de wet, en daarmee dus eigenlijk in

zichzelf, een steun zoekt voor het bereiken van Gods heil, stelt zich buiten datgene wat wij in Christus hebben ontvangen. Als men door de wet gerechtvaardigd wil worden, is het eind ervan weg en komt men nooit meer bij Christus en Zijn kruis uit. Christus is u onnut of ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; gij zijt van de genade vervallen. Luther vertaalt: U hebt Christus verloren. A. Schlatter omschrijft het aldus: *'U doet alsof Christus er niet is en dan is Hij er ook voor u niet; u meent dat u uzelf moet helpen, omdat Christus u toch niet helpt en dan zal Hij u ook niet helpen.'*

Het ziet er werkelijk hopeloos uit, als wij onszelf door onze werken willen redden. Maar wie Christus alleen mag overhouden als zijn enige toevlucht, die heeft toekomst. Hij zal ook ervaren, dat al die dingen die nodig zijn om een mens tot een kind van God te maken, met het gelovig hangen aan de lippen van Christus meekomen.

We zijn nu toegekomen aan vers 5 en 6: *'Want wij verwachten door de Geest, uit het geloof, de hoop der rechtvaardigheid. Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht noch voorhuid, maar het geloof, door de liefde werkende.'*

De kern uit de brief aan de Galaten en in alle brieven van Paulus: de geliefde trits: Geloof, hoop en liefde, spreken hier het laatste en beslissende woord.

Het geloof voert de boventoon; daar komt alles uit voort. Ds. Den Boer vergelijkt dat met een zwaan in haar vlucht. Met een uitgestrekte hals vliegt zij op haar doel af. Zo is het met het geloof ook: een reikhalzend verlangen, een vurig en standvastig uitzien door de Heilige Geest gewerkt. *Waar strekt dat heimwee zich naar uit?* Naar de hoop der rechtvaardigheid. We weten dat het geloof een vaste grond is, van de dingen die men hoopt. *Waar hoopt het geloof dan op?* Op rechtvaardigheid, letterlijk : de gehoopte rechtvaardigheid. Paulus schijnt niet moe te worden om die nadere uitleg telkens te geven. In vers 6 begint hij weer met *want in Christus Jezus*, d.i. waar Hij het voor het zeggen heeft gekregen, doet het niet ter zake, of men besneden is of niet. In geen enkel opzicht doet het meer mee. Besnijdenis of voorhuid, het maakt niets uit. Waar het op aan komt is: *het geloof, door de liefde werkende*. Al wat uit het geloof niet is, is zonde. En het geloof alleen is genoeg, voldoende om voor God te bestaan. Hier valt de beslissing. Paulus ziet het geloof als tegenhanger van de werken der wet, tegelijk zegt hij erbij dat het geloof werkzaam is. Het geloof is zelfs de energiebron van werken. *Wat bedoelt Paulus met door de liefde werkende?* Johannes Calvijn schrijft, dat 'het ware geloof niet van de Geest der wedergeboorte kan worden gescheiden. Het ware geloof is geen optelsom van een 'ongevormd geloof' plus goede werken. De werken komen dus in een levend geloof mee. Een prachtige uitdrukking wil ik u niet onthouden: een christen kan wel eens met de handen in het haar zitten, maar hij zit nooit met de handen in de schoot. Iemand schreef over de liefde het volgende: de liefde is de verlichamelijking van het geloof. Of, vergelijk het geloof met een boom die zijn wortels diep in de grond heeft geslagen. Zo wortelt het geloof in Jezus Christus en Zijn gerechtigheid *alleen*. Tegelijk heeft een boom ook bladeren, waarmee hij ademt. En zo ademt ook het geloof.

We komen nog even terug op het beeld van de zwaan. Hoe mooi is haar langgerekte witte hals waarmee zij zich uitstrekt naar het doel. Nog meer imponerend is ze in haar majestueuze vlucht met haar brede en statige wiekslag met soms wel een breedte van 2,60 meter. Zo strekt zich het geloof in de hoop uit naar een heerlijke toekomst. Maar tegelijk wordt zij in het heden gedragen door de energieke wiekslag van de liefde.

Paulus benadrukt in het centrum van zijn verweer tegen de dwaalleraren, de nauwe verbinding tussen geloof als totale afhankelijkheid van Gods genade en het leven, waarin dit geloof in de liefde gestalte zal moeten krijgen en waarin dan ook de wet, zij het op geheel andere wijze, weer een bepaalde plaats zal krijgen.

We besluiten met artikel 24 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis:

ARTIKEL 24

Van de heiligmaking des mensen en de goede werken

Wij geloven, dat dit waarachtig geloof, in den mens gewrocht zijnde door het gehoor van het Woord Gods en de werking des Heiligen Geestes, **a** hem wederbaart, en maakt tot een nieuwen mens, **b** en doet hem leven in een nieuw leven, en hem vrij maakt van de slavernij der zonde. **c**

Daarom is het zo verre van daar, dat dit rechtvaardigmakend geloof de mensen zou verkouden in een vroom en heilig leven, **d** dat zij daarentegen zonder ditzelve nimmermeer iets doen zullen uit liefde tot God, **e** maar alleen uit liefde tot zichzelf en uit vreze van verdoemd te worden. Zo is het dan onmogelijk, dat dit heilig geloof ledig zij in den mens; aangezien wij niet spreken van een ijdel geloof, maar van zulk een, hetwelk de Schrijfture noemt: een geloof, dat door de liefde werkt, Gal. 5:6, dat den mens beweegt, om zich te oefenen in de werken, die God in Zijn Woord geboden heeft; welke werken, als zij voortkomen uit den goeden wortel des geloofs, goed en bij God aangenaam zijn, overmits zij allen door Zijn genade geheiligd zijn.

Intussen komen zij niet in rekening om ons te rechtvaardigen; want het is door het geloof in Christus, dat wij gerechtvaardigd worden, ook eer wij goede werken doen; **f** anderszins zouden zij niet meer kunnen goed zijn, evenmin als een vrucht des booms goed kan zijn vóórdat de boom goed is. **g** Zo doen wij dan goede werken; maar niet om te

verdienen (want wat zouden wij verdienen?); ja, wij zijn in God gehouden voor de goede werken, die wij doen, en niet Hij in ons: h aangezien *Hij het is, Die in ons werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen*, Fil. 2:13. Laat ons dan letten op hetgeen dat er geschreven staat, Luk. 17:10: *Wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen*. Intussen willen wij niet loochenen, dat God de goede werken beloont; ¶ maar het is door Zijn genade, dat Hij Zijn gaven kroont.

Voorts, al is 't dat wij goede werken doen, zo gronden wij toch onze zaligheid niet daarop; want wij kunnen geen werk doen, of het is besmet door ons vlees en ook strafwaardig; ¶ en al konden wij er één voorbrengen, zo is toch de gedachtenis van één zonde genoeg, dat het van God zou verworpen worden. k Alzo dan zouden wij altijd in twijfel staan, herwaarts en derwaarts drijvende, zonder enige zekerheid, en onze arme consciëntiën zouden altijd gekweld worden, indien zij niet steunden op de verdiensten van het lijden en sterven onzen Zaligmaker. ¶

Zingen: Psalm 119 : 83